

Krejčová, Elena

Stát a společnost

In: Krejčová, Elena. *Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník : s úkoly na procvičování slovní zásoby : lexikální minimum ke státní závěrečné zkoušce*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 98-102

ISBN 978-80-210-6742-4; ISBN 978-80-210-6745-5 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130469>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

14. Stát a společnost

Държава и общество

14.1. Stát, státní instituce

Държава, държавни институции

banka ж. банка

byrokracie ж. бюрокрация

celní прил. митнически: ~ **úřad** митница; ~ **prohlášení** митническа декларация; ~ **tarif** митническа тарифа

celnice ж. митница

celník м. митничар

demokracie ж. демокрация

diktatura ж. диктатура

instituce ж. институция: **vědecké** ~ научни институции, организации; **kulturní, osvětové, pedagogické, sportovní** ~ културни, просветни, педагогически, спортни институции

ministerstvo ср. министерство: ~ **školství** министерство на образованието; ~ **dopravy a spojů** министерство на транспорта и съобщенията; ~ **spravedlnosti** министерство на правосъдието; ~ **vnitra** министерство на вътрешните работи; ~ **zdravotnictví** министерство на здравеопазването; ~ **zahraničí** министерство на външните работи

ministr м. министър: **náměstek** ~а заместник-министър; **rada** ~ů министърски съвет

moc ж. власт: **státní** ~ държавна власт; **zákonodárná** ~ законодателна власт; **výkonná** ~ изпълнителна власт; **politická** ~ политическа власт; **z** ~i **úřední** по силата на служебното положение; **plná** ~ пълномощно; **rozsudek je v právní** ~i присъдата е в сила

mocenský прил. който се отнася към власт, сила: ~é **orgány** органи на властта

monarchie ж. монархия: **konstituční** ~ конституционна монархия

obecní прил. общински: ~ **pozemky** общински терени; ~ **úřad** кметство; ~ **rada** общински съвет

parlament м. парламѐнт

parlamentní прил. парламентарен: ~ **system** парламентарна система; ~ **budova** сграда на парламѐнт; ~ **zpravodaj** парламентарен репортер

policie ж. полиция: **Policie České republiky** Полиция на Чешката република; **dopravní** ~ пътна полиция; **být odveden na ~i** бѣда отведен в полицейски участък

premiér м. премиер, министър-председател

prezident м. президент: **volba ~a** президентски избори

senát м. сенат: **Senát Parlamentu ČR** Сенат(ът) (*горната камера на Чешкия парламѐнт*); **soudní** ~ съдийски състав

soud м. съд: **Nejvyšší** ~ върховен съд; **krajský** ~ областен съд; **ústavní** ~ конституционен съд

soudce м. съдия

soudní прил. съдебен: ~ **system** съдебна система; ~ **sín** съдебна зала; ~ **znalec** съдебен експерт

stát м. държава: **demokratický** ~ демократична държава; **spolkový** ~ федеративна държава; **hlava ~u** държавен глава; **Spojené ~y americké** Съединени американски щати

státní прил. държавен; който се отнася към държава: ~ **hymna** държавен химн; ~ **znak** държавен герб; ~ **vlajka** държавно знаме; ~ **svátek** национален празник; ~ **návštěva** посещение на високо равнище; официално държавно посещение; ~ **území** държавна територия; територия на държава; ~ **cena** държавна награда; ~ **zkouška** държавен изпит; ~ **občanství** гражданство; ~ **příslušnost** поданство, гражданство; ~ **bezpečnost** държавна сигурност; ~ **zástupce** прокурор; ~ **zastupitelství** прокуратура; ~ **rozpočet** държавен бюджет; ~ **dluh** държавен дълг; ~ **podnik** държавно предприятие

státník м. държавник

státnost ж. държавност, държавничество

úředník м. чиновник, служител

úřednice ж. чиновничка, служителка

ústava ж. конституция

ústavní конституционен: ~ **práva** конституционни права; ~ **slib** клетва пред конституцията; ~ **soud** конституционен съд

vláda ж. правителство: **předseda** ~у министър-председател, премиер; **úřednická** ~ служебно правителство

vlajka ж. знаме, флаг: **státní** ~ национален флаг

zákoník м. кодекс, законник: **občanský** ~ граждански процесуален кодекс; **obchodní** ~ търговски закон; **trestní** ~ наказателен кодекс; ~ **práce** кодекс на труда

zákonně нар. законно, легално: **postupovat** ~ действам легално, съгласно закона

zákonodárce м. законодател

zákonodárství ср. законодателство

14.2. Občané Граждани

cizinec м. чужденец

dodržovat,-uji несл. спазвам: ~ **zákony** спазвам законите

domorodec м. местен жител, кореняк

krajan м. съотечественик, сънародник

menšina ж. малцинство: **etnická/národnostní** ~ етническо/народностно малцинство

občan м. гражданин; жител: **čestný** ~ почетен гражданин

občanský прил. граждански: ~ **průkaz** лична карта; ~ **á společnost** гражданско общество; ~ **á válka** гражданска война

občanství ср. гражданство, поданство: **čestné** ~ почетно гражданство; **státní** ~ поданство, гражданство; **udělit státní** ~ дам поданство; **osvědčení o státním** ~ свидетелство за гражданство

obživa ж. препитание

rodák м. земяк, съотечественик

spoluobčan м. съгражданин

tuzemec м. местен жител

14.3. Společnost Общество

civilizace ж. цивилизация

družstvo ср. кооперація

ghetto ср. гето

hnutí ср. движение: **skautské** ~ скаутско движение

kolektiv м. колектив: **pracovní** ~ трудов колектив

kolektivní прил. колективен: ~ **vlastnictví** колективна собственост

lid м. народ

nadace ж. фондация

národ м. народ, нация

organizace ж. организация: **nezisková** ~ организация с идеална цел; **profesní** ~ професионална организация

sdužení ср. сдружение: **občanské** ~ гражданско сдружение

skupina ж. група: **zájmová** ~ група по интереси

sociální прил. социален: ~ **politika** социална политика

společnost ж. общество: **občanská** ~ гражданско общество

veřejnost ж. общественост: **široká** ~ широка общественост

veřejný прил. публичен, явен, открит: ~ **projev** публична реч; ~ **é mínění** общественостно мнение

zástup м. тълпа, множество: ~/~y **demonstrantů** тълпа/тълпи (от) демонстранти

zástupce м. представител

14.4. Politika, politické strany, volby

Политика, политически партии, избори

hlas м. глас: **sčítání** ~ů преброяване на гласовете

hlasovat, -uji несл. гласувам: ~ **přímo** гласувам пряко

kampaň ж. кампания: **předvolební** ~ предизборна кампания

kandidát м. кандидат

kolo *ср.* тўр: **druhé ~ voleb** втўри тўр на изборите

komise *ж.* комiсия: **volební** ~ избирателна комiсия

menšina *ж.* малцинство: **parlamentní** ~ парламентарно малцинство

mandát *м.* мандат: **poslanecký** ~ мандат на депутат

politický *прил.* политически

politik *м.* политик

politika *ж.* политика

právo *ср.* право: **volební** ~ избирателно право

referendum *ср.* референдум

system *м.* система: **volební** ~ избирателна система;

účast *ж.* участие: **volební** ~ участие в изборите

urna *ж.* урна: **volební, hlasovací** ~ избирателна урна

většina *ж.* мнозинство: **parlamentní** ~ парламентарно мнозинство

volby *само мн.* избори: **přímé** ~ преки избори; ~ **prezidenta** избори за президент;

komunální, obecní ~ общински избори; **primární** ~ първични, предварителни избори

volební *прил.* избирателен: ~ **místnost** избирателна секция; ~ **obvod** избирателен

район; ~ **komise** избирателна комiсия; ~ **lístek** избирателна бюлетина; ~ **listina** избирателен списък

volič *м.* избирател, гласоподавател